

Sygn. akt VIII U 1/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2015 r. w Gliwicach

sprawy R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o niepodleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołania R. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 28 października 2014 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie,

2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grażyna Łazowska

sygn. akt VIII U 1/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.10.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., działając na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że R. S. w okresie od dnia 01.05.2014r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że z przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego wynika, iż w spornym okresie strony, tj. R. S. i płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie łączył stosunek pracy, a podpisanie umowy o pracę z ubezpieczonym i zgłoszenie go w związku z tym do ubezpieczeń społecznych w istocie nie miało na celu realizacji interesów płatnika i świadczenia pracy za wynagrodzeniem, a jedynie uzyskanie bardzo wysokich świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Zatem zgodnie z art.83§1 k.c. w związku z art.300 k.p. umowa o pracę

zawarta dla pozoru jest nieważna i tym samym ubezpieczony od dnia 01.05.2014r. nie podlega z tytułu tego zgłoszenia pracowniczym ubezpieczeniom społecznym.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony R. S. domagał się jej zmiany przez uznanie, że od dnia 01.05.2014r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik (...) Sp. z o.o. oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, iż na podstawie zawartej umowy o pracę od dnia 01.05.2014r. świadczył pracę jako pracownik na rzecz pracodawcy za wynagrodzeniem. Dodał, iż niezdolność do pracy spowodowana chorobą i czas jej trwania są okolicznościami całkowicie niezależnymi od pracownika oraz, iż fakt ustalenia wynagrodzenia dla ubezpieczonego jako pracownika na stanowisku dyrektora zarządzającego spółką kapitałową kwocie 7.000 zł nie może stanowić o pozorności umowy o pracę, bo nie jest to wynagrodzenie wygórowane, jest ono adekwatne do zakresu obowiązków oraz czasu pracy niezbędnego dla nich wykonania, uzasadnione też jest sytuacją finansową Spółki.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo organ rentowy zarzucił nieważność umowy o pracę z tego względu, iż została ona zawarta z naruszeniem art.210§1 k.s.h., bo została zawarta z ubezpieczonym przez A. S. – Wiceprezesa Zarządu, gdy tymczasem z powołanego przepisu wynika, iż umowa taka może być zawarta przez radę nadzorczą bądź przez pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników, gdzie pełnomocnictwo może obejmować tylko zakres do reprezentowania spółki w zawieraniu umów z członkiem zarządu, a nie innych czynności prawnych.

Organ rentowy złożył też wniosek o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(...) Sp. z o.o. w G. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony R. S. od 2011r. jest współnikiem założonej w dniu 21.07.2011r. (...) Sp. z o.o. w G. – zainteresowanej w niniejszej sprawie.

Wspólnikiem tej Spółki jest też A. S. – żona ubezpieczonego, a od dnia 01.02.2012r. dodatkowo także J. P..

Ubezpieczony od początku powstania zainteresowanej Spółki pełnił w niej funkcję Prezesa Zarządu, a pozostali współnicy funkcję Wiceprezesów Zarządu. W praktyce większością prac związanych z prowadzeniem Spółki i jej zarządzaniem zajmował się ubezpieczony, w czym pomagała mu żona A. S.. J. P. zajmował się niewielką ilością spraw. Po zawarciu spornej umowy o pracę nie nastąpiły zmiany w zarządzaniu Spółką.

W dniu 01.05.2014r. pomiędzy ubezpieczonym a zainteresowaną Spółką „w związku z powołaniem R. S. na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki i powierzeniem mu szczególnych obowiązków związanych z faktycznym zarządzaniem Spółką ” została zawarta umowa o pracę („ umowa o pracę z Prezesem Zarządzającym – Dyrektorem Zarządzającym ”), na podstawie której ubezpieczonemu powierzono prowadzenie przedsiębiorstwa Spółki, zarządzanie jej majątkiem, reprezentowanie Spółki wobec osób trzecich na zasadach określonych w kodeksie spółek handlowych i umowie spółki. Podano, iż postanowienia umowy nie uchybiają prawom pozostałych członków Zarządu wynikających z kodeksu handlowego i odrębnych umów oraz, iż - niezależnie od ww. umowy – prawa i obowiązki pracownika związane z pełnieniem funkcji Prezesa Zarządu określają kodeks spółek handlowych, umowa spółki oraz uchwały Zarządu i Walnego Zgromadzenia. Odnośnie powierzonych obowiązków zaznaczono, iż pracownik działa samodzielnie, podlega jednak zwierzchnictwu Zarządu i Zgromadzenia Wspólników.

Ubezpieczony miał wykonywać pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, przy czym czas pracy określony został wymiarem zadań, za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 7.000 zł.

Umowa została podpisana przez ubezpieczonego oraz Wiceprezesa Zarządu zainteresowanej – A. S..

Wcześniej, to jest w dniu 30.04.2014r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników zainteresowanej Spółki została podjęta uchwała (Uchwała nr 4) o powołaniu A. S. na pełnomocnika celem podpisania umowy o pracę z R. S. na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki – Dyrektora Zarządzającego od dnia 01.05.2014r. z wynagrodzeniem brutto 7.000 zł.

W związku z zawarciem ww. umowy o pracę zainteresowana Spółka zgłosiła ubezpieczonego do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego jako pracownika, od dnia 01.05.2014r., z wykazaną podstawą wymiaru składek 7.000 zł.

Ubezpieczony przebywał na zasiłku chorobowym od dnia 03.07.2013r. do dnia 03.03.2014r., a następnie, już po zawarciu przedmiotowej umowy o pracę, w okresie od dnia 04.06.2014r. do dnia 06.07.2014r. zainteresowana Spółka wypłaciła ubezpieczonemu wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy. Za okres od dnia 03.07.2014r. do dnia 30.07.2014r. i od dnia 06.08.2014r. do dnia 03.09.2014r. ubezpieczony ubiega się o wypłatę zasiłku chorobowego z organu rentowego.

Zainteresowana Spółka została zawarta w celu prowadzenia w przyszłości stołówki studenckiej na terenie uczelni. Faktycznie prowadzenie tej stołówki Spółka rozpoczęła od października 2013r., po wyremontowaniu obiektu przez uczelnię.

W stołówce zatrudnionych jest 6 osób, które zajmują się przyrządzaniem posiłków i ich wydawaniem, a także kadrowa G. S., która zajmuje się sprawami księgowymi. W budynku stołówki znajduje się również biuro kadrowej, ubezpieczonego oraz jego żony A. S..

Ubezpieczony przed zawarciem umowy o pracę i po jej zawarciu wykonywał taką samą pracę, a mianowicie zajmował się kontaktem z klientami, zamawianiem i przyjmowaniem towaru, rozliczaniem dostawców, sprawowaniem nadzoru nad pracownikami, w razie potrzeby pomaganiem w kuchni i wykonywaniem drobnych napraw. Odwołujący samodzielnie układał sobie rozkład prac do wykonania, nie podlegał faktycznemu nadzorowi ze strony innych osób.

W dniu 04.06.2014r. ubezpieczony przeszedł na zwolnienie lekarskie w związku z dolegliwościami spowodowanymi żylakami nóg, z uwagi na które przebył następnie operację.

W czasie tej nieobecności jego obowiązki przejęli pozostali wspólnicy, a to żona A. S. i J. P..

Z zeznań świadków M. D., K. G., B. I., które są zatrudnione w zainteresowanej Spółce wynika, iż ubezpieczony od dłuższego czasu skarżył się na bóle nóg, mówił, że będzie szedł na operację żylaków.

Zainteresowana Spółka zalega z opłacaniem składek na ubezpieczenia za okres od czerwca 2014r. do lipca 2014r.

Z przedłożonego Rachunku Zysków i Strat sporządzonego na dzień 30.06.2014r. wynika, iż zainteresowana wykazała zysk w kwocie 37.585,07 zł, natomiast z bilansu sporządzonego na dzień 30.06.2014r. wynika, iż aktywa i pasywa Spółki wynoszą po 80.726,89 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt rejestrowych zainteresowanej Spółki, rachunków zysków i strat, bilansu na dzień 30.06.2014r., protokołu z nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników zainteresowanej z dnia 30.04.2014r., zeznań świadków M. D., B. I., K. G., B. B., G. S., słuchanego za zainteresowaną J. P. oraz z zeznań ubezpieczonego

(protokół elektroniczny z rozpraw: z dnia 08.07.2015r. czas 00:13:12 – 01:13:45, z dnia 09.10.2015r. czas 00:03:11 – 01:13:43).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków M. D., B. I., K. G., B. B., G. S., gdyż były one rzeczowe, logiczne, zasadniczo zgodne ze sobą i stąd przekonujące.

Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom ubezpieczonego, iż przyczyną zawarcia przedmiotowej umowy o pracę było poszerzenie obowiązków ubezpieczonego związanych z organizacją przyjęć okolicznościowych, gdyż nie znajdują one poparcia w materiale dowodowym sprawy, w szczególności w zeznaniach ww. świadków, którzy wyraźnie i zgodnie wskazali, iż ubezpieczony zarówno przed zawarciem spornej umowy o pracę i w okresie późniejszym wykonywał taką samą pracę. Zauważyć należy, iż po przejściu ubezpieczonego w czerwcu 2014r. na zwolnienie lekarskie, na jego miejsce nie została zatrudniona inna osoba, a obowiązki ubezpieczonego zostały przejęte przez pozostałych współników.

Zwrócić należy również uwagę, iż słuchany za zainteresowaną J. P. stwierdził, iż nie pamięta uzasadnienia podjętej decyzji o zatrudnieniu ubezpieczonego, potem dodał, iż jedną z przyczyn zgody na to, aby ubezpieczony miał status pracownika było to, że wykonywał on również pracę fizyczną.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie ubezpieczonego R. S. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 121) pracownicy (z wyłączeniem prokuratorów), podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, z zastrzeżeniem art. 8 i 9.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy pracownicy podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu.

Z kolei w myśl art. 12 ust 1 ustawy osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu.

Po myśli art. 8 ust 1 za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a.

Jak natomiast stanowi art. 83 ust. 1 powołanej ustawy, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności:

- 1) zgłaszania do ubezpieczeń społecznych;
- 2) przebiegu ubezpieczeń;
- 3) ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek;
- 3a) ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek;
- 4) ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W pierwszej kolejności, odnosząc do zarzutu organu rentowego niewłaściwej reprezentacji zainteresowanej Spółki przy zawarciu z ubezpieczonym spornej umowy o pracę, co miałyby powodować bezwzględną nieważność tej czynności prawnej, to Sąd uznał, iż zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art.210§1 k.s.h. w czynnościach między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim, spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia współników.

W niniejszej sprawie przedmiotowa umowa o pracę została podpisana przez A. S. będącą Wiceprezesem Zarządu zainteresowanej. Z uchwały podjętej w dniu 30.04.2014r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników zainteresowanej Spółki wynika, że A. S. została powołana na pełnomocnika celem podpisania umowy o pracę z R. S. na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki – Dyrektora Zarządzającego od dnia 01.05.2014r., z wynagrodzeniem brutto 7.000 zł.

Zatem w ocenie Sądu zainteresowana Spółka była należycie reprezentowana przy zawieraniu z ubezpieczonym umowy o pracę, to jest w sposób przewidziany w art.210§1 k.s.h.

Tu zaznaczyć należy, iż w świetle stanowiska judykatury dopuszczalne jest umocowanie przez zgromadzenie wspólników członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do zawarcia umowy o pracę z innym członkiem zarządu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07.04.2010r., II UZP 5/10, LEX nr 583833).

Niemniej jednak, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, o zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności pracowniczych nie rozstrzygają przepisy prawa handlowego, lecz przepisy charakteryzujące stosunek pracy.

A więc ocena, czy z członkiem zarządu spółki handlowej została zawarta umowa o pracę przez dopuszczenie do jej wykonywania, zależy od okoliczności konkretnej sprawy w zakresie dotyczącym celów do jakich zmierzały strony (czy zawarcie umowy nie stanowiło obejścia prawa) oraz zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) dnia 10.02.2014r., sygn. akt III AUa 707/13 LEX nr 1428168, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06.10.2004r., sygn. akt I PK 488/03 LEX nr 148506).

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy umowa o pracę zawarta w dniu 01.05.2014r. pomiędzy ubezpieczonym R. S., a zainteresowaną (...) Sp. z o.o. w G. była czynnością prawną pozorną w rozumieniu art. 83 k.c.

Pozorność oświadczenia woli (art. 83 § 1 k.c.) została potraktowana przez ustawodawcę jako wada oświadczenia woli, nie dotyczy więc oświadczeń wiedzy. Jest to jednak wada szczególnego rodzaju, bo dotycząca oświadczenia złożonego świadomie i swobodnie dla pozoru drugiej stronie, która o takim oświadczeniu wie i na to się zgadza (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08.06.1971r., II CR 250/71, nie publikowany).

Z kolei w wyroku z dnia 23.06.1986r., I CR 45/86 (nie publikowanym) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność jako „wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli, a jej przejawem na zewnątrz, przy czym strony zgodne są co do tego, aby wspomniane oświadczenie woli nie wywoływało skutków prawnych”.

Zdaniem Sądu wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego pozwalają na uznanie słuszności stanowiska organu rentowego, iż podpisanie umowy o pracę z ubezpieczonym i zgłoszenie go w związku z tym do ubezpieczeń społecznych przez płatnika – zainteresowaną w sprawie, w istocie nie miało na celu realizacji interesów płatnika i świadczenia pracy za wynagrodzeniem, a jedynie uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia chorobowego (w sytuacji, gdy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń pracowniczych z podstawą wymiaru składki wynoszącą 7.000 zł) i stąd było czynnością prawną pozorną (art. 83 § 1 k.c.).

Za takim przyjęciem przemawia fakt, iż ubezpieczony zarówno przed zawarciem przedmiotowej umowy o pracę jak i w okresie po jej zawarciu, faktycznie wykonywał taką samą pracę. Wbrew temu, co twierdził ubezpieczony, postępowanie w żaden sposób nie wykazało, iż u ubezpieczonego doszło do poszerzenia zakresu obowiązków, które uzasadniałoby zawarcie spornej umowy dla stworzenia nowego stanowiska pracy, tym bardziej, iż po przejściu ubezpieczonego w czerwcu 2014r. na zwolnienie lekarskie, zainteresowana nie zatrudniła na miejsce ubezpieczonego innego pracownika, a jego obowiązki zostały przejęte przez pozostałych wspólników. Zauważyć dodatkowo należy, iż z treści przedmiotowej umowy o pracę wynika zakres obowiązków ubezpieczonego sprowadzający się wyłącznie do prowadzenia, zarządzania, reprezentacji Spółki. Taki zakres czynności pokrywa się z zakresem czynności wynikającym z pełnienia funkcji członka zarządu spółki uregulowanym przepisami Kodeksu spółek handlowych (art.201 k.s.h.).

Obowiązki takie ubezpieczony realizował przed zawarciem spornej umowy – jak wynika z zeznań słuchanego za zainteresowaną J. P., ubezpieczony jako Prezes zarządu zainteresowanej zajmował się większością prac związanych z zarządzaniem Spółką i po zawarciu umowy o pracę nie doszło do zmian w tym zakresie.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że łączący strony stosunek prawny nie wykazywał cech stosunku pracy z art.22§1 k.p., w szczególności w sytuacji, gdy ubezpieczony nie świadczył pracy podporządkowanej.

Dla stwierdzenia, że występuje podporządkowanie w treści (sposobie wykonywania) stosunku prawnego, jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11.01.2008r. (I PK 182/07), z reguły wskazuje się na takie elementy, jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności; podpisywanie listy obecności; podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy; obowiązek wykonywania poleceń przełożonych; wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność; dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika.

Tymczasem zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż ubezpieczony samodzielnie prowadził sprawy Spółki i układał sobie rozkład prac do wykonania, nie podlegał faktycznemu nadzorowi ze strony innych osób (postępowanie okoliczności takiej nie wykazało). Z zeznań J. P. wynika, iż pozostali wspólnicy, to jest A. S. pomagała w obowiązkach ubezpieczonego, a J. P. – jak sam stwierdził – „niewiele robił” (zeznające w sprawie w charakterze świadków K. G. i B. I., które zatrudnione są w zainteresowanej, nie wiedziały nawet, czy J. P. jest w jakikolwiek sposób związany z zainteresowaną Spółką, wskazywały, że na stołówkę przychodzi sporadycznie, nie wydaje żadnych poleceń pracownikom).

Powyższe okoliczności oraz fakt, iż ubezpieczony krótko, bo po okresie miesiąca czasu przeszedł na zwolnienie lekarskie (z materiału dowodowego sprawy wynika, iż ubezpieczony przewidywał konieczność przejścia na zwolnienie lekarskie celem leczenia operacyjnego żyłaków nóg – wskazują na to zgodne zeznania świadków M. D., K. G., B. I., które podały, iż ubezpieczony od dłuższego czasu skarżył się na bóle nóg, mówił też, że będzie szedł na operację żyłaków) przemawiają za przyjęciem, iż zawarta między stronami umowa o pracę była czynnością prawną pozorną (art. 83 § 1 k.c.) i stąd nie może stanowić podstawy do objęcia ubezpieczonego ubezpieczeniem pracowniczym w okresie jak podano w decyzji zaskarżonej.

Reasumując, Sąd uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa i w konsekwencji uznając odwołanie za bezzasadne, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z art.99 k.p.c. i § 11 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490) w punkcie drugim orzeczenia.

(-) SSO Grażyna Łazowska